

Despre putere și oamenii ei

(continuare din numărul trecut)

Puterea e întotdeauna de dreapta, îmi spune acum umbra bietului meu Tată. Stânga rămâne de stânga numai atâta timp cât visează sau luptă pentru putere: de îndată ce ea a cucerit această putere (și, în cazul ei, puterea nu poate fi decât Totală) încet-încet, prin firea lucrurilor (și a oamenilor) ea trece, lent dar sigur, spre dreapta. (Naționalism, șovinism, autohtonism, protocronism, xenofobie, antisemitism etc...)

Din acest moment, la stânga nu rămân decât văduvele, orfanii, cărturarii singuratici, câțiva foști dascăli, majoritatea comuniștilor naivi (dacă există la noi așa ceva?), prea sentimentali sau prea citiți. Țăranul și muncitorul, luați câte unul. Șefii – când se îmbată, când se rotesc, după ce ies la pensie...

Cauza explodează și, prin "ucaza", se transformă în milioane de cazuri. Care devin tot atâtea ne-cazuri. Pentru care" nu e cazul să punem în discuție cauza!"

*

Olimpia mea, într-un moment de luciditate critică: "Tot lăudându-i pe ruși, cu maximum de superlative, pentru tot ce făceau (și ce ne făceau), arătându-le o devoțiune și o dragoste nesfârșită și totală - într-o bună zi, ne-am pomenit că suntem Turci, sub turci, multilateral turcizați..."

*

În creierul nostru de reptilă, în hypothalamus (citesc în revista "Science et Vie") ar fi centrul agresiunii, crimei, puterii. Tot de aici pleacă și nevoia de laudă (care există embrionar la toate animalele).

În acest hypothalamus se secretă *Acidul Linoleic*, care reglează toate aceste porniri de reptilă – de el depinzând, de pildă, echilibrul dintre crimă și laudă, putere și agresiune etc.

Aplauzele, spune Lorentz, pot ucide un crocodil – dar în cazul omului nu fac decât să-i mărească âuantumul de acid linoleic, singura secreție ce poate transmuta mânia agresivă în âuietism paranoic, și paranoia în furie agresivă...

*

În unele mari uzine japoneze – fama est – există în sala de pontaj niște păpuși de cauciuc arătând exact ca directorul sau proprietarul respectivei întreprinderi. Muncitorii pot să-l lovească, să-l apostrofeze, descărcându-și astfel nervii sau sufletul. Asta le face bine, scade tonusul de frustrare al subalternilor, nemulțumirea, ura de clasă...

Olimpia consideră că, în acest sens, noi românii am avea nevoie, în fiecare casă, de acea groapă în care bărbierul regelui Midas își descărca sufletul, spunând: "regele Midas are urechi de măgar!"

("Dar fără trestii în jur, fără trestii turnătoare" - adaug eu, Stan Pățitul!)

*

Candid, de când e pensionar, în loc să-și vadă de grădina lui, își permite să aibă idei. Revoluționare.

"Trebuie - îmi spune cu arțag – trebuie înființată o disciplină juridică nouă: victimologia. Opusă criminologiei. În criminologie se încerca depistarea, dovedirea și pedepsirea criminalului ce se ascundea. În viitoarea victimologie, vor trebui depistate și "pedepsite" victimele. Care se ascund. Care tac. Care, de frică, refuză să se autodenunțe. Trăim o epocă sucită, criminalii se cunosc: ei se plimbă pe stradă, ascultă muzică, își promovează copiii, ajung onorabili pensionari. În schimb victimele lor? Cine-i mai știe, cine-i mai caută, cine-i mai numără?"

În urmă cu câteva zile, același Candid, vorbindu-mi despre necesitatea de a fi reabilitată lenea ("lenea fiind unicul lux al sclavilor"), propunea legiferarea acesteia. "Lenea merită să fie legiferată, spre a putea fi repartizată în mod științific". Avem nevoie, îmi spunea, de o doctrină a lenei: *otiotica*. Prima lege a acesteia ar putea fi: "munca nu e decât un simplu mijloc prin care îmi câștig pâinea: lenea e un scop prin care îmi salvez libertatea de gândire și contemplație"... Prima lozincă a viitorului program otiotic ar putea fi: "să dispară

diferența între lenea fizică și lenea intelectuală”. (Fiindcă numai un leneș inteligent poate să-și dea seama ce este munca inteligentă, gândită ca un scop și nu ca un fel de pretext de a ne justifica salariile.)

*

Astăzi – scrie undeva Liiceanu – nu mai sunt indivizi tragici – ci colective, popoare, colective de popoare, care sunt adevăratul eroul din vechile tragedii. Pier în văzul întregii lumi, în timp ce Corul – presa, opinia publică, spiritul Occidentului martor – cântă, comentând la rece cele întâmplate. Distanțat, indiferent, acest Cor cântă și trece la alte, mereu alte tragedii, la alți eroi, la alte grupuri de popoare.

.....

*

Dacă vom mai continua, până la sfârșitul acestui secol barbar, să tot trăncănim despre libertate, democrație, progres etc. – vom ajunge să nu mai știm ce înseamnă aceste sunete zăngănitore. Nici nu ne vor mai interesa, în fond: ele ca și monedele de hârtie, vor mai avea oarecare putere de circulație, ajutându-ne să ne vindem sufletul ca să ne câștigăm viața. Foamea, frigul, frica – iată valorile reale și primordiale ale lumii noastre, ele sunt cea mai uriașă inovație socială (și socialistă) fiindcă disciplinează, înfricoșează și, mai ales, fac să se șteargă, din memoria conștiinței noastre politice, nevoia după libertate, democrație, egalitate de șanse.

Când toți vom fi – sau, mai bine zis, vom deveni comuniști (fiindcă, se știe, nimeni nu este, toată lumea devine), atunci nici dracului nu are să-i pese ce a spus Marx, ce scrie în acel uitat și prăfuit *Manifest* al genezei, ce e în capul rușilor de azi și ce nu mai e în capul moromeților care ne planifică fericirile milenare.

*

Citesc cu fervoare și încăpățănare pe toți prozatorii sud-americani – sunt uluit de faptul că, peste tot, dictaturile sau dictatorii seamănă între ei.

Ceea ce mă înșeninează și îmi dă o mare încredere în ironia față de putere a valorilor transcendente constă în faptul că toți acești infailibili, a toate știutori, genialissimi caudili (indiferent de culoarea, continentul sau cultura de care aparțin prin naștere), odată ajunși în culmea puterii lor absolute, când au tot ce e omenesc (palate, alaiuri, faimă, gărzi), simt dintr-o dată trei nevoi cu totul și cu totul absurde:

- să fie iubiți (de lumea întreagă, în lumea întreagă),
- să nu moară niciodată
- și, mai ales, să lase în urmă cât mai multe opere literare și filozofice “nemuritoare”.

*

Tot ce se vede, se simte și se presimte, este numai un simptom: boala adevărată e ascunsă, criptică, mai adâncă și mai gravă decât putem noi cuprinde cu mintea noastră limitată.

Moșul – care e convins că Lumea e condamnată definitiv la pieire (nu la moarte, *la pieire*) – ieri, când am încercat să-i spun că “nu se poate, Dumnezeu are un plan cu noi, altfel nu ne făcea așa cum suntem”, mi-a răspuns socratic:

“S-ar putea ca pentru Dumnezeu muștele să fie mai importante decât Omul!”.